

Beszélgetés Novikov elvtárssal az új zene kérdéseiről és a klasszikusok nagy örökségéről

Anatolij Novikov szárnyaló lendületű dalait, kórusműveit, kantátáit nemcsak a Szovjetunióban énekelik milliók és milliók, hanem szerte a világon. Nálunk is ki ne ismerné a Világifjúsági himnuszt, a Szmugljankát, a „Szállj te büszke ének” kezdetű dalt, az Oroszországot, a Győzelmi kantátát? A kitűnő szovjet zeneszerző a Magyar-Szovjet Barátság Hónapjára most megérkezett Budapestre. Beszédében is pontosan olyan, mint a dalaiban: világos, természetes, keresetlenül közvetlen. Egy-két mondat után máris a legidősebb zenei kérdéseknél tartunk:

— Szeretnék megismerkedni minden mostanában készült magyar zene-művel. Megismerem a magyar zeneszerzők törekvéseit: Milyen nyelven beszélnek: a széles néptömegek számára közérthetően-e, vagy csak a zenei inyenckek szűk köréhez, elvontan. Mai témák joglalkoztatják-e őket, vagy absztrakt világban élnek? — mondja szinte egy lélegzvételeire. S mindjárt folytatja is: „— Milyen mértékben tükrözi a zeneszerzők munkája a mindennapok problémáit, üti meg a nép hangját, szólaltatja meg a népi témákat?”

— Mert a mai zeneszerzők munkájában mindennél fontosabb, hogy a komponisták megismerjék, megszeressék és felemeljék a népi témákat. Elmondok erre egy példát:

— A közelmúltban egy régi zeneszerző járt nálam: „új” katonadalsorozatát mutatta meg. Ezekben a dalokban zeneszerzés szempontjából minden szépen a helyén volt, mégis azt hiszem, egyetlen fiatal, mai katona sem fogja énekelni. Hogy miért? Olyan régies, elaggott volt minden ütemük, mintha Szurov gárdistáinak írta volna a szerző, nem pedig a Szovjet Hadserg katonáinak. A komponista megjeledezett arról, hogy a szovjet zenének — általában a szocialista-realista zenének, s így a most születő magyar zenének is — az új ügyet, a szocialista építés ügyét kell szolgálnia, az újat kell megszólaltatnia és megmutatni népünknek nemcsak a jelenét, hanem megvilágítania az előrevezető utat is.

Felvetődik a klasszikus hagyományok kérdése is.

— A klasszikus hagyományok ápolásáról — mondja Novikov elvtárs — nem lehet eleget beszélni. Ahogyan Zsdánov elvtárs mondotta: Mivel a klasszikus példákat még máig sem multák felül, tehát csak tanulni, megint csak tanulni kell tőlük. Ki kell bányászni a klasszikus nemzeti zenei hagyományokból minden értékeset, haladót, mindazt, ami elősegíti a szovjet zene továbbfejlesztését. Ugyanígy, a magyar zeneszerzőknek sem szabad munkájuknál megfélekedezniük a saját haladó nemzeti hagyományaikról.

— A klasszikusok iránti szeretet egyébként a szovjet népben igen mélyen gyökerezik. A Moszkvai Nagy Színház egyik legutóbbi előadásának valamennyi jegyét egy kolhoz vásárolta meg. Az volt a kikötésük, hogy a műsoron Glinka „Ivan Szuszanyin”-ja szerepeljen. A kolhoz tagjai különvonaton érkeztek a fővárosba. A

nagyszerű előadás után a kolhoz legkiválóbb dolgozói a színház társalgójában a közreműködőkkel találkozóra gyűltek össze. Kérték, hogy a karmester, a rendező, s a szereplők Glinkáról, az orosz klasszikus opera megteremtőjéről, s a darabról beszéljenek nekik. Egy másik példa a klasszikusok népszerűségére: a Moszkvai Nagy Színház zenekara, énekkara és kiváló basszus-szólístája, Mihajlov nemrég meglátogatta a moszkvai körzetben azt a kolhozot, amely a leggyorsabban és legeredményesebben végezte el a vetést. A kolhoz klubjában lezajlott hangverseny során Mihajlov már kifogyott a műsorából, állt a tapsvihárban, s nem tudta, mit énekeljen. Az egyik öreg kolhozparaszt „segítette ki”: megkérte a művészt, énekelje el még Beethoven „Skót bordalát”-t...

A szovjet tömegdalok hatalmas elterjedtségéről, népszerűségéről is szó esik.

— E dalok valóban óriási sikere azt hiszem abban rejlik, hogy a zeneszerzők az erős és bátor szovjet ifjúságnak, s a szovjet katonáknak írták őket. A fiatalok megértették és megszerették ezeket a dalokat.

— Erről eszembe jut — mondja —: Délelőtt fennjártam a szabadsághegyi Uttörő Vasútnál. Pompás ott minden, de valami mégis hiányzik. Arra gondolok, hogy nálunk a pionírusutak naphosszat hangosak az énekszótól.

Nemcsak a kisasutasok énekelnek, hanem velük az utasok is. Egy-egy új dal igen gyakran innen indul el, hogy tömegdallá váljék. Az én szabadsághegyi kis barátainak bizonytalanság nincsen elég énekelni valójuk. A magyar zeneszerzők ügylőmszik nem komponáltak nekik elég tömegdalt — jegyzi meg tréfiásan.

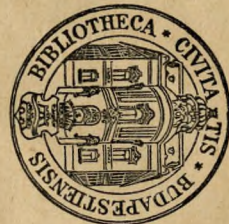
— Bár kétségtelen, a tömegdal a legnépszerűbb a Szovjetunióban, hasonlóan kedvelt a kórus, a kantáta, az opera, a balett, a programzene minden műfaja. A szovjet nép óriási zenei igényeire talán az a legjellemzőbb, hogy nemcsak az üzemi dolgozók, hanem a kolhozparasztok között is szinte hihetetlenül nagy az érdeklődés az új művek iránt.

— A zeneszerzőkhöz küldött ezer és ezer levél mutatja, hogy az egész nép figyeli, bírálja, serkenti a munkájukat. A Szovjet Zeneszerzők Szövetségének most lezajlott harmadik ülészakán bemutatásra került másfél száz új zeneművet például a rádió útján még a legtávolabbi kolhozban is meghallgatták, s megkritizálták.

— A népnek ez a zene iránti nagy szeretete komoly kötelezettséget is ró a szovjet komponistákra: azt, hogy olyan műveket alkossanak, amelyek még inkább kielégítik a nép egyre növekvő igényeit, s nevelik a nép izlését.

— Csajkovszkij valamikor arról álmodozott, bár zenéje eljutna a nép széles tömegeihez. Muzsikáját akkor csak a hangversenytermek előkelő közönsége ismerte meg, ma viszont valóban milliók hallgatják. Amit Csajkovszkij életében nem ért el, azt elérte a mai szovjet szerzők. Soha még zeneszerző anyjira nem volt egy a néppel, mint ma a Szovjetunióban.

L. J.

Budapestre vonatkozó újságcikkek				Oszályozás 784.96
Szerző: <i>Beszélgetés Novikov</i>				
Cím: <i>elvtárral az új zeneiről</i>				
Forrás: <i>szabadság</i>				
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)	Helyszám
	<i>1950 febr.</i>			<i>1950</i>

Budapest székesfőváros házinyomdája 1941 — 9086